

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Rikoksen Uhri](#) > [Uhrien Oikeudet Jäsenmaittain](#) > 2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

Miten voin tehdä rikosilmoituksen?

Jos joudut rikoksen uhriksi, voit tehdä rikosilmoituksen millä tahansa poliisiasemalla tai syyttäjälle.

Rikosilmoituksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti, ja siihen vaaditaan allekirjoituksesi. Myös joku toinen voi tehdä ilmoituksen puolestasi. Ilmoituksen yhteydessä on suositeltavaa – mutta ei pakko – antaa omat henkilötietosi (myös osoite, josta olet tavoitettavissa) sekä ilmoituksen tekijän henkilötiedot.

Lisäksi on hyvä esittää mahdollisuuksien mukaan todisteita sekä tietoja epäilyistä henkilöstä, sillä se helpottaa rikoksen esitutkintaa olennaisesti.

Poliisilla on tietojen kirjaamista varten erillinen (yleensä sähköinen) lomake. Rikoksesta antamasi tiedot ovat tämän jälkeen osa asiaa koskevaa asiakirja-aineistoa.

Rikosilmoituksen voi tehdä millä tahansa poliisiasemalla tai suoraan syyttäjälle.

Ilmoituksen voi tehdä saksaksi sekä alueellisilla virallisilla kielillä.

Jos et osaa riittävästi saksaa tai muuta virallista kieltä, sinulla on oikeus saada tulkki avuksesi.

Tietyissä rikoksissa (esimerkiksi väkivalta- tai seksuaalirikoksissa) voit pyytää rikoksen uhrien tukijärjestöä auttamaan rikosilmoituksen tekemisessä.

Rikosilmoituksen tekemiselle ei ole virallista määräaikaa. Poliisi, syyttäjä ja tuomioistuimien eivät voi kuitenkaan enää tutkia asiaa, kun tietty laissa säädetty määräaika on kulunut umpeen. Kyseisen määräajan pituus riippuu kyseessä olevasta rikoksesta (vanhentumisajat).

Lainvalvontaviranomaisten on aloitettava esitutkinta saatuaan tiedon oletetusta rikoksesta (poikkeus: asianomistajarikokset).

Miten saan tietää asian etenemisestä?

Kun olet tehnyt rikosilmoituksen, saat kirjallisen vahvistuksen siitä. Vahvistuksessa on asianumero. Jos haluat keskustella asiaa hoitavan poliisin kanssa, ota yhteyttä asiasta vastaavalle poliisiasemalle ja ilmoita saamasi asianumero.

Jos lähetät kirjallisen rikosilmoituksen poliisille tai syyttäjälle, sinun on tiedusteltava asianumeroa. Rikoksen uhrien tukijärjestöt auttavat asianumeron selvittämisessä.

Sinulla on oikeus tutustua rikosta koskevaan asiakirja-aineistoon. Tämä oikeus voidaan evätä tai sitä voidaan rajoittaa vain, jos asiakirja-aineistoon tutustuminen voi vaarantaa esitutkinnan tai vaikuttaa antamaasi todistajanlausuntoon.

Syyttäjä tiedottaa sinulle menettelyn keskeisistä vaiheista. Näin saat tietää, jos rikoksesta ei nosteta syytettä, tutkinta lopetetaan tai esitutkinta keskeytetään tai jos on todennäköistä, että asiassa päätetään tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä (*Diversión*).

Voinko saada oikeusapua (esitutinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä edellytyksellä?

Asianajaja, rikoksen uhrien tukijärjestöt työntekijä tai joku muu sopiva henkilö voi tukea ja edustaa sinua asioinnissa lainvalvontaviranomaisten kanssa.

Jos olet oikeutettu uhrien oikeudellisiin tukipalveluihin (*juristische Prozessbegleitung*), asianajajat sekä rikoksen uhrien tukijärjestöt tarjoavat maksutta apua, jotta voit käyttää oikeuksiasi rikosprosessissa. Psykososiaalisiin ja oikeudellisiin uhrien tukipalveluihin ovat oikeutettuja seuraavat henkilöt:

- uhrit, jotka ovat joutuneet tahallisen väkivallan tai vakavan uhkauksen kohteeksi tai joiden seksuaalista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on loukattu tai joiden henkilökohtaista riippuvuutta on saatettu käyttää hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä
- mahdollisen henkirikoksen uhrin lähiomaiset tai rikoksen todistajina olleet muut omaiset
- terrorismirikosten uhrit
- tyypillisen verkossa toteutettavan viharikoksen uhrit. Tällaisiin rikoksiin luetaan jatkuva vainoaminen, jatkuva häirintä televiestinnän tai tietojärjestelmän kautta (kyberkiusaaminen) ja tällaiseen rikokseen yllytys. Näihin rikoksiin kuuluvat myös sellaiset rikokset kuin herjaus, jo käsitelystä rikoksesta syyttäminen, solvaus ja kunnianloukkaus, jos on viitteitä siitä, että rikos on tehty televiestinnän tai tietojärjestelmän avulla.
- alaikäiset, jotka ovat todistaneet väkivaltaa sosiaalisessa lähiympäristössä (perheväkivalta, lapsiin kohdistuva väkivalta).

Tukipalvelujen saannin edellytyksenä on, että ne ovat tarpeen uhrin oikeuksien puolustamiseksi. Tarpeellisuuden varmistaa uhrien tukijärjestö. Alle 15-vuotiailla, joiden seksuaalista koskemattomuutta on voitu loukata, on aina oikeus käyttää uhrien psykososiaalisia tukipalveluja.

Yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittänyt asianomistaja (*Privatbeteiligter*), joka ei ole oikeutettu uhrien tukipalveluihin, voi hakea tuomioistuimelta maksutonta oikeusapua. Tuomioistuin hyväksyy hakemuksen, jos se pitää oikeudellista edustajaa tarpeellisenä (etenkin myöhemmän siviilikanteen välttämiseksi) ja jos uhri on vähävarainen ja edustajan palkkion maksaminen vaarantaisi hänen toimeentulonsa.

Voinko hakea korvausta kuluistani (osallistuminen esitutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä edellytyksellä?

Edestakaisesta matkasta syyttäjän luo, tuomioistuimeen tai kuulemispaikkaan aiheutuneet kulut korvataan. Lisäksi korvataan ajanhukka, jos siitä on aiheutunut taloudellista vahinkoa. Jos joudut todistajana yöpymään toisella paikkakunnalla, siitä aiheutuneet majoitus- ja ruokailukulut korvataan tiettyyn enimmäismäärään saakka. Korvaushakemus on esitettävä 14 päivän kuluessa.

Voinko valittaa, jos tutkinta lopetetaan eikä asiassa nosteta syytettä?

Sinulle on ilmoitettava, jos syyttäjä tekee syyttämättä jättämispäätöksen. Sen jälkeen voit 14 päivän kuluessa pyytää syyttäjää perustelemaan päätöksensä. Lisäksi voit esittää asian käsittelyn jatkamista, jos

- lakia on rikottu tai sovellettu virheellisesti
- käsittelyn lopettamispäätöksen perustana olevien tosiseikkojen paikkansapitävyyttä voidaan perustellusti epäillä
- asiassa esitetään käsittelyn jatkamista puoltavia uusia tosiseikkoja tai todisteita.

Hakemus on esitettävä 14 päivän kuluessa siitä, kun syyttäjä on ilmoittanut syyttämättä jättämisestä tai toimittanut sitä koskevan päätöksensä perustelut. Jos et ole saanut tietoa syyttämättä jättämispäätöksestä tämän ajan kuluessa, määräaika pitenee kolmeen kuukauteen päätöksen tekemisestä. Käsittelyn jatkamista koskeva hakemus on esitettävä syyttäjälle.

Jos syyttäjä pitää hakemusta perusteltuna, asian käsittely jatkuu. Muussa tapauksessa syyttäjän on laadittava lausunto asiasta ja toimitettava se yhdessä asiakirja-aineiston kanssa tuomioistuimen päätettäväksi. Jos

tuomioistuimien hyväksyy hakemuksen, syyttäjän on jatkettava asian käsittelyä. Muuten hakemus hylätään.

Käsittelyn jatkamista ei voi hakea, jos syyttäjä päättää syytteen nostamisen sijaan tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavista vaihtoehtoisista menettelyistä.

Jos syyte on nostettu mutta syyttäjä luopuu syytteestä, sinulla on tietyn edellytyksen toissijainen syyteoikeus. Edellytyksenä on, että olet asianomistaja (*Privatbeteiligter*) ja ilmoitat ajavasi syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla (*Subsidiarankläger*).

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Voit osallistua oikeudenkäyntiin rikoksen uhrina. Sinut kutsutaan oikeuteen vain, jos sinun on annettava todistajanlausunto. Uhri on velvollinen noudattamaan kuulustelukutsua vain, jos hän esiintyy todistajana.

Jos käytät uhrien tukipalveluja, niitä tarjoava järjestö ilmoittaa sinulle oikeuskäsittelyn ajankohdat.

Jos sinua on kuultu esitutkinnan aikana ja kuuleminen on videoitu (*kontradiktorische Vernehmung*), oikeudenkäynnin ajankohta ilmoitetaan vain pyynnöstä. Jos olet asianomistajana, ajat syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla tai olet nostanut siviilikanteen (*Privatankläger*), saat tietää suulliselle käsittelylle vahvistetut ajankohdat hyvissä ajoin. Oikeudenkäynnin julkisuudesta riippumatta sinulla on uhrina läsnäolo-oikeus ja oikeus ottaa mukaan luotettu henkilö (asianajaja, rikoksen uhrien tukijärjestön työntekijä tai joku muu). Lisäksi sinulla on oikeus esittää kysymyksiä syytetyille tai muille todistajille ja asiantuntijoille sekä ilmoittaa vahingonkorvausvaatimuksesi.

Asianomistajana (*Privatbeteiligter*) voit halutessasi jäädä pois oikeuskäsittelystä. Jos taas olet nostanut siviilikanteen (*Privatankläger*) etkä saavu oikeuskäsittelyyn, tuomioistuin olettaa, ettet enää tavoittele sitä, että vastaaja tuomitaan, ja sen on lopetettava asian käsittely.

Jos et puhu saksaa (tai muuta virallista kieltä), sinulla on oikeus maksuttomiin tulkkipalveluihin oikeuskäsittelyn aikana.

Mikä on virallinen roolini oikeudellisessa järjestelmässä? Onko rooli määrätty vai voinko valita seuraavien roolien välillä: uhri, todistaja, asianomistaja (*Zivilpartei*) tai siviilikanteen nostaja (*Privatkläger*)?

Olet uhri, jos lakisääteiset edellytykset täyttyvät. Uhrin asemassa ovat

- henkilöt, jotka ovat joutuneet tahallisen väkivallan tai vakavan uhkauksen kohteeksi tai joiden seksuaalista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta on loukattu tai joiden henkilökohtaista riippuvuutta on saatettu käyttää hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä
- henkirikoksen uhrin aviopuoliso, rekisteröity kumppani, avopuoliso, sukulaiset suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa, veli tai sisar ja muut henkirikoksen uhrin huollettavat sekä rikoksen todistajina olleet muut sukulaiset, sekä
- kaikki muut henkilöt, jotka ovat kärsineet vahinkoa rikoksen vuoksi tai joiden rikoslainsäädännöllä suojeltavia etuja on saatettu muuten vahingoittaa.

Olet todistaja, jos olet tehnyt rikosprosessin kannalta merkityksellisiä havaintoja. Havaintojen merkityksellisyyden ratkaisevat esitutkinnassa poliisi ja syyttäjä, oikeudenkäynnissä puolestaan tuomioistuin.

Saat itse päättää, esitätkö rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä yksityisoikeudellisen vaatimuksen (asianomistajana).

Jos syytteestä luovutaan, saat päättää myös, jatko itse syytettä toissijaisen syyteoikeuden nojalla.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia rooliini kuuluu?

Uhrina sinulla on oikeus edellyttää, että kaikki viranomaiset kohtelevat sinua menettelyn aikana ihmisarvoisella tavalla ja kiinnittävät huomiota yksityisen elämänpiiriisi suojeluun. Oikeutesi, etusi ja erityiset suojelutarpeesi on

otettava asianmukaisesti huomioon. Kaikille uhreille on tiedotettava mahdollisimman varhain heidän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan saada apua ja korvausta.

Tehdystä rikosilmoituksesta on toimitettava pyynnöstä vahvistus.

Jokaisella uhrilla on oikeus käyttää edustajaa ja saada neuvontaa. Edustajana ja neuvonantajana voi toimia asianajaja, rikoksen uhrien tukijärjestön työntekijä tai muu sopiva henkilö. Jos sinulla on oikeus uhrien tukipalveluihin, oikeudellisten tukipalvelujen tarjoaja edustaa sinua menettelyssä.

Jos et täytä oikeudellisten tukipalvelujen saannin ehtoja mutta haluat, että asianajaja edustaa sinua asianomistajana, voit tietyin edellytyksin hakea oikeusapua.

Todistajana sinut vapautetaan todistamisvelvollisuudesta, jos todistaminen saattaa johtaa syytteen nostamiseen perheenjäsentäsi vastaan. Et voi kuitenkaan vedota tähän oikeuteen, jos olet täysi-ikäinen ja vaadit asianomistajana vahingonkorvausta rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä.

Voit kieltäytyä vastaamasta yksittäisiin kysymyksiin, jos

- vastaaminen aiheuttaisi sinulle tai omaisesi häpeää tai välitöntä ja huomattavaa taloudellista vahinkoa
- vastaus liittyy yksityiseen elämänpiiriisi tai toisen henkilön yksityiseen elämänpiiriin
- seksuaalirikoksen yksityiskohtia koskevat kysymykset ovat mielestäsi kohtuuttomia.

Sinut voidaan kuitenkin velvoittaa antamaan lausunto, jos lausunnollasi on erityistä merkitystä asian käsittelyn kannalta.

Jos kuulemisessa on läsnä muita henkilöitä, henkilötietojesi salassa pysyminen on varmistettava. Voit ilmoittaa kotiosoitteesi sijaan jonkin muun osoitteen, jossa olet viranomaisten tavoitettavissa.

Sinulla on oikeus tutustua asiaa koskevaan asiakirja-aineistoon, jos se on etujesi mukaista. Voit myös pyytää maksua vastaan kopion asiakirjoista. Jos sinulle on myönnetty oikeusapua tai jos on kyse asiantuntijoiden, viranomaisten, julkisten elinten ja laitosten selvityksistä ja lausunnoista, sinun ei tarvitse maksaa kopioista.

Jos olet joutunut tahallisen väkivallan uhriksi tai vakavan uhkauksen kohteeksi tai jos seksuaalista koskemattomuuttasi ja itsemääräämisoikeuttasi on loukattu tai jos henkilökohtaista riippuvuuttasi on käytetty hyväksi tällaisen rikoksen yhteydessä tai olet erityisen suojelun tarpeessa, sinulle on ilmoitettava, että epäilty on vapautettu väliaikaisesta säilöönotosta (*Verwahrungshaft*) tai tutkintavankeudesta. Jos taas olet joutunut jonkin muun rikoksen uhriksi, saat pyytämällä tiedon siitä, että rikoksentekijä on vapautettu vankeudesta.

Sinulle on ilmoitettava, jos syyttäjä tekee syyttämättäjäättämispäätöksen, jatkaa asian käsittelyä tai keskeyttää tutkinnan. Jos asiassa harkitaan tavanomaisen rikosoikeudenkäynnin korvaavia vaihtoehtoisia menettelyjä, sinun on saatava kattavasti tietoa oikeuksistasi. Jos syyttäjä tekee syyttämättäjäättämispäätöksen, voit tietyin edellytyksin pyytää asian käsittelyn jatkamista.

Jos et puhu riittävästi saksaa tai jos olet kuuro tai mykkä, olet oikeutettu käännöspalveluihin. Sinulla on lisäksi oikeus osallistua videolle tallennettavaan kuulemiseen (*kontradiktorische Vernehmung*), rikoksen rekonstruointiin ja oikeudenkäyntiin sekä esittää kysymyksiä ja pyyntöjä niiden yhteydessä.

Voinko tehdä ilmoituksen tai antaa lausunnon oikeuskäsittelyn yhteydessä? Millä edellytyksellä?

Uhrina sinulla on oikeus ilmoitusten tekemiseen lausunnon antamisen yhteydessä tai muutoin osallistuessasi oikeuskäsittelyyn tai kuulemiseen. Voit esimerkiksi ilmoittaa, että haluat esiintyä asianomistajana ja vaatia vahingonkorvausta. Lisäksi voit esittää kysymyksiä rikoksesta epäillylle tai syytetylle, todistajille ja asiantuntijoille.

Voit antaa lausunnon, jos sinut kutsutaan kuulemiseen tai istuntokäsittelyyn.

Jos olet myös todistajana, sinun on noudatettava kutsuja, puhuttava totta ja kerrottava kaikki, mitä tiedät käsiteltävästä asiasta.

Mitä tietoja saan oikeuskäsittelyn yhteydessä?

Oikeudenkäynnissä sinulle ilmoitetaan oikeutesi ennen kuin sinua kuullaan.

Sinulla on oikeus osallistua koko oikeudenkäyntiin.

Oikeudenkäynnin päätteeksi annetaan tuomio. Saat tietää tuomion sisällön jäämällä paikalle oikeudenkäynnin päättymiseen saakka tai tutustumalla oikeudenkäyntiasiakirjoihin.

Jos olet esittänyt yksityisoikeudellisen vaateen rikosoikeudellisessa menettelyssä, tuomioistuimen on ratkaistava myös esittämäsi vaade tuomiossaan. Jos sinulle tuomitaan maksettavaksi korvausta, tuomio on yksityisoikeudellinen täytöntöönpanoperuste ja voit hakea liittovaltiolta ennakkomaksua korvaussummasta. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, ettei tuomittu pysty kärsimänsä (vapaus)rangaistuksen vuoksi heti täyttämään maksuvelvollisuuttaan.

Lisäksi tuomioistuin voi määrätä palauttamaan syytetyn hallussa olevat uhrille kuuluvat esineet.

Saanko tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Sinulla on oikeus tutustua rikosta koskevaan asiakirja-aineistoon. Tämä oikeus voidaan evätä tai sitä voidaan rajoittaa vain, jos asiakirja-aineistoon tutustuminen voi vaarantaa esitutinnan tai vaikuttaa antamaasi todistajanlausuntoon.

■ Päivitetty viimeksi: 02/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.